

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1915 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stat för hantverksskolan i Kristinehamn för blindas m. m.

(2:a avd.)

I punkt 159 under åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till hantverksskolan i Kristinehamn för blindas, för denna skola på extra stat för år 1916 beräkna ett belopp av 20,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 mars 1915 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 138), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna det av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till stat för hantverksskolan i Kristinehamn för blindas, att tillämpas från och med år 1916, ävensom de av departementschefen föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i sagda stat upptagna avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare;

dels föreskriva, att en var, som med eller efter ingången av år 1916 tillträder ordinarie befattning vid hantverksskolan, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser;

dels medgiva, att de i staten för hantverksskolan upptagna ålders-tillägg må utgå från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg;

dels i riksstaten för år 1916 på ordinarie stat upptaga för hantverksskolan i Kristinehamn för blindas ett anslag å 20,000 kronor och därav uppföra 9,000 kronor såsom bestämt anslag till avlöningar och 11,000

kronor såsom reservationsanslag till övriga utgifter för skolverksamheten; dels godkänna de av föredragande departementschefen angivna grunderna för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid hantverksskolan; dels ock medgiva, att statsbidrag till vikariers avlöande må utgå från det under riksstatsens åttonde huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget: bidrag till avlöande i vissa fall av vikarier för lärare och lärarinnor vid blindundervisningsanstalterna å Tomtebodas och i Växjö.

I fråga om utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet.

Från och med hösten 1884 har i Kristinehamn uppehållits en hantverksskola för blinda. Anslag till skolan har av riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t beviljats å extra stat för ett år i sänder. Från och med år 1909 har anslaget utgjort 20,000 kronor för år. Jämte det Kungl. Maj:t för varje år ställt de anslag, som av riksdagen för ifrågasvarande skola beviljats, till skolstyrelsens förfogande, har Kungl. Maj:t plägat fastställa årliga stater för skolan.

Med hänsyn till det behov, som skolan under den gångna tiden fyllt och för framtiden kommer att fylla, har Kungl. Maj:t nu för att bereda skolan en fastare organisation och en tryggare ställning föreslagit dess överflyttande på ordinarie stat.

Beträffande den formella anordningen av den utav Kungl. Maj:t föreslagna staten för skolan har viss meningsskiljaktighet yppats mellan de myndigheter, som i saken blivit hörda. Denna meningsskiljaktighet sammanhänger med det förhållandet, att skolan, vid sidan av sin närmaste uppgift, bedriver viss affärsverksamhet, avseende att bereda blinda yrkesidkare, som utgått från skolan, möjlighet att till billigt pris erhålla lämpligt material i sin yrkesutövning. I fråga om det sätt, på vilket denna affärsverksamhet bör komma till synes i skolans stat, har folkskolöverstyrelsen på anförda skäl föreslagit, att endast det årliga nettobelopp, som affärsverksamheten kunde beräknas lämna — enligt överstyrelsens beräkning 8,500 kronor — skulle uppföras i staten. Skolans styrelse och statskontoret hava däremot ansett, att bruttobeloppen för såväl inköp som försäljning av materialier skulle jämte intressemedel upptagas i densamma. Kungl. Maj:t har i denna punkt anslutit sig till statskontorets mening, varvid såväl inköps- som försäljningssummorna för materialier samt intressemedlen i staten upptagits med förslagsvis beräknade belopp. Vad staten i övrigt angår har föreslagits rätt för skolans styrelse att i fråga om de utgiftsposter för skolverksamheten, som icke avse avlöningar, göra någon minskning å en post och någon ökning å en annan, blott utgifts-

staten i sin helhet icke överskrides. Beträffande lärarens avlöning innebär förslaget ingen ändring i förhållande till vad i detta avseende i de senaste av Kungl. Maj:ts fastställda staterna blivit bestämt, utom i fråga om rektors avlöning, där en höjning av 500 kronor är föreslagen.

De av Kungl. Maj:t föreslagna villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i den uppgjorda staten för skolan upptagna avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare ävensom de av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid hantverksskolan överensstämma i huvudsak med vad som föreskrivits beträffande övriga läroanstalter för blinda. I fråga om ålderstilläggen har förslagits rätt för de nuvarande lärarna att för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig tillgodo sin tjänstgöring vid skolan under den tid, anslag till densamma utgått å extra stat.

Utskottet har tagit i övervägande vad Kungl. Maj:t sålunda samt i övrigt uti förevarande proposition föreslagit, och har utskottet — fränsett en mindre ändring i omförmälda avlöningsvillkor, varigenom dessa i avseende å befattningshavares löneförhållanden vid ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter m. m. bringats i närmare överensstämmelse med för övriga läroanstalter för blinda gällande villkor — icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet får följaktligen hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande stat för hantverksskolan i Kristinehamn, att gälla från och med år 1916.

A) *Inkomststat.*

	Kronor.	Kronor.
1) Ordinarie statsanslag:		
Bestämt anslag: till avlöningar	9,000	
Reservationsanslag: till övriga utgifter för skolverksamheten	11,000	20,000
2) Inkomster av affärsverksamheten:		
Intressemedel, förslagsvis	1,000	
Försäljningsmedel, förslagsvis	58,500	59,500
Summa	—	79,500

B) Utgiftsstat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1) Avlöningar:				
Rektor, förutom bostad med värme	2,000	1,000	3,000	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor, av vilka belopp 350 kronor utgöra lön och 150 kronor tjänstgöringspenningar.
1 ämnes- och handarbetslärarinna, förutom bostad med värme	1,050	450	1,500	
1 arbetslärare, d:o d:o	1,050	450	1,500	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor, av vilka belopp 150 kronor utgöra lön och 50 kronor tjänstgöringspenningar.
2 d:o d:o d:o	2,100	900	3,000	
Säger avlöningar	—	—	9,000	
2) Övriga utgifter för skolverksamheten:				
Hyror och underhåll av lokalerna	—	—	4,020	
Avlöning till timlärare, magasinsbiträden m. m.	—	—	3,330	
Utackorderingsbidrag till behövande elever	—	—	6,000	
Utrustningsbidrag till avgående elever	—	—	3,250	
Värme och lyshållning ..	—	—	1,700	
Diverse utgifter	—	—	1,200	
Säger övriga utgifter för skolverksamheten	—	—	19,500	
3) Materialier m. m., förslagsvis	—	—	51,000	
Summa	—	—	79,500	

ägande skolans styrelse beträffande de under 2) här ovan upptagna utgiftsposter att å en post göra någon minsk-

ning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i sin helhet icke överskrides;

b) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i ovan berörda stat upptagna avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare nämligen:

att innehavare av ordinarie befattning vid hantverksskolan skall vara underkastad ej mindre den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av blindundervisningen eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, än även skyldighet att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, förflyttas till annan befattning på blindundervisningens område;

att med ordinarie befattning vid hantverksskolan icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med sådan befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej folkskolöverstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid skolan, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillsvidare bibehållas;

att tjänstgöringspenningar icke få av befattningshavare uppbäras, under det han åtnjuter tjänstledighet, utan skola för denna tid utgå till den, som uppehåller befattningen; dock att, därest lärare eller lärarinna under högst en månad åtnjuter tjänstledighet på grund av sjukdom och tjänsten därunder uppehålls på det sätt, att annan lärare eller lärarinna, utöver sin fastställda tjänstgöringsskyldighet, utan särskild ersättning går till handa med det biträde, som kan påkallas för undervisningens uppehållande, den tjänstlediga läraren eller lärarinnan under sådan tid äger åtnjuta hela sin avlöning;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke av folkskolöverstyrelsen prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej folkskolöverstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något därav;

att i fråga om i staten medgiven avlöningsförhöjning efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt,

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, och

för tredje förhöjningen, där sådan förekommer, efter än ytterligare fem år, på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda förhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

att därvid en var av nuvarande befattningshavare bör tillgodoräknas dels den tid, varunder han eller hon

vid annan statens läroanstalt för blinda må hava innehaft motsvarande tjänst eller tjänst, som är förenad med lika hög avlöning som den tjänst, för vilken ålderstillägg ifrågasättes, dels ock den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från tillträdet till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av avlöningsförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; samt

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

c) föreskriva, att en var, som med eller efter ingången av år 1916 tillträder ordinarie befattning vid hantverksskolan, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser;

d) medgiva, att de i staten för hantverksskolan upptagna ålderstillägg må utgå från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg;

e) i riksstaten för år 1916 på ordinarie stat upptaga för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda ett anslag å 20,000 kronor och därav uppföra 9,000 kronor såsom bestämt anslag till avlöningar och 11,000 kronor såsom reservationsanslag till övriga utgifter för skolverksamheten;

f) godkänna följande grunder för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid hantverksskolan:

att arvodet till vikarie för rektor, lärarinna eller arbetslärare vid hantverksskolan skall utgå med ett belopp, motsvarande den kontanta begynnelseavlöningen för den tjänst, som av vikarien uppehålles; samt

att vad som vid lärare beviljad tjänstledighet på grund av sjukdom, utöver de till tjänsten hörande tjänstgöringspenningar, vilka vikarien äger uppbära, erfordras för att arvodet till denne skall uppgå till nyssnämnda belopp, skall utgå av statsmedel;

g) medgiva, att statsbidrag till vikariers avlöande må utgå från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget: bidrag till avlöande i vissa fall av vikarier för lärare och lärarinnor vid blindundervisningsanstalterna å Tomtebodas och i Växjö.

Stockholm den 3 maj 1915.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. M. Strömberg*, *H. F. Lamm*, *C. G. Ekman*, *G. M. H. Ekelund*, *J. Nilsson*, *A. Pers*, *I. E. G. Scensson*, greve *N. F. Posse*, *J. L. Widell* och *C. I. Asplund* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *F. W. Thorsson*, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *E. A. Nilson* i Örebro, *A. Wiklund*, *J. Ström*, *A. Anderson* i Råstock, *J. Erlansson* och *A. V. Sävström*.